

- development and implementation of specific plans for tourism development within the boundaries of cities and districts of the region;
- introduction of tax privileges for subjects of tourism activity in areas of potential development, especially peripheral ones;
- provision of loans for the needs of tourism business development;
- promotion of new tourist products of the region both on the domestic and international markets;
- creation of separate tourist attractions within the cities of regional subordination, taking into account potential resource and infrastructure opportunities as well as territorial differences;
- increasing the number of information and tourist network objects within the region, etc.

The step-by-step implementation of the above recommendations will allow Lviv region to stand out by its own tourist offer at the national level. It is the development of tourism and recreation that will stimulate economic activity, improve the functioning of small and medium businesses, create jobs in various sectors of the economy, and reduce the outflow of personnel abroad.

Key words: tourist resource potential of the territory, tourist factors, territorial differentiation, cities of regional subordination, tourist flows

Надійшла 15.03.2019 р.

УДК 338. 48

DOI:<https://doi.org/10.25128/2519-4577.19.2.24>

Надія СТЕЦЬКО, Леонід БИЦЮРА

ТЕРНОПІЛЬСЬКЕ ВОДОСХОВИЩЕ ЯК РЕКРЕАЦІЙНИЙ ОБ'ЄКТ

Розглянуто передумови формування акваторії Тернопільського водосховища. Описано історичний і природно-екологічний аспекти його розвитку і функціонування. Досліджено значення Тернопільського водосховища як рекреаційного об'єкта для населення міста Тернополя і туристів. Розташування трьох парків навколо Тернопільського водосховища сформувала паркову-рекреаційну зону. Тернопільське водосховище і паркова зона біля водосховища потребує постійного моніторингу, для комфортного відпочинку рекреантів.

Ключові слова: Тернопільське водосховище, рекреант, рекреаційний об'єкт, парк.

Постановка проблеми. Природна підсистема міського середовища відіграє важливе значення у плануванні рекреаційних зон міста. Природні і природно-культурні рекреаційні ресурси є об'єктами відпочинку, туризму, екскурсійної діяльності. Тернопільське водосховище та паркова зона водосховища, потребує комплексного дослідження для покращення рекреаційного освоєння, розвитку сучасних нових зон відпочинку для населення міста та туристів. Визначення пріоритетних напрямків еколого-рекреаційного освоєння Тернопільського водосховища.

Актуальність і новизна дослідження. Розміщення в межах міста Тернопільського водосховища, річки Серет і паркової зони водосховища має важливе архітектурно-планувальне, рекреаційне і естетичне значення. Паркова зона водосховища - це зелена зона яка об'єднує мікрорайони міста, сформована зона комфорту для життя тернополян. Специфічний мікроклімат, привабливий ландшафт, прибережні території, ландшафтний дизайн території, історико-культурні пам'ятки є важливими для розвитку рекреації.

Екологічний стан водних об'єктів, архітектурна особливість паркової зони водосховища, відновлення і збереження зелених насаджень паркової зони є одним із важливих завдань місцевої влади.

Зв'язок теми статті з важливими науково-практичними завданнями. Рекреаційна паркова зона водосховища потребує розвитку, благоустрою, екологічної безпеки, практично такі роботи можна виконати через програми розвитку території. В 2016 році Тернопільською міською радою була прийнята Програма розвитку водосховища «Тернопільський став» на 2017-2019 роки. У програмі передбачено комплекс заходів у межах водосховища і паркової зони навколо водосховища, це свідчить про велику зацікавленість жителів міста, керівництва міста у розвитку рекреаційної комплексної паркової зони яка тісно взаємопов'язана територіально і функціонально:

- розробка проектно-кошторисної документації на реконструкцію гідротехнічних споруд та гідроакуюлюючих водойм у парку «Топільче»;

- підготовка ПКД «Капітальний ремонт-розчистка руслу річки Серет» в межах парку «Топільче»;

- підготовка ПКД та виконання робіт з реконструкції переходів (містків) до острівка «Чайка»;

- капітальний ремонт системи водовідведення в парку «Топільче»

- моніторинг води Тернопільського водосховища з метою оцінки безпечності для використання в рекреаційних цілях (санітарно-гігіє-

нічні дослідження з оцінкою фахівця, бактеріологічного дослідження)

Якщо здійснити комплекс заходів згідно Програми, то стан Тернопільського водосховища, та паркової зони біля нього буде поліпшено, а екосистему котра виконує кліматоутворюючу, рекреаційну функцію відрегульовано.

Аналіз останніх публікацій за темою дослідження. Питанням раціонального використання водних об'єктів міського середовища у рекреаційних цілях займалися вчені: гідрологи, геоморфологи, географи, біологи, хіміки. Значне антропогенне навантаження мотивує здійснювати постійний комплексний моніторинг таких об'єктів. Рекреаційні, еколого-географічні дослідження водних об'єктів міського середовища здійснювали вчені: Денисик Г.І., Закорчевна Н.Б., Гуменюк Г.Б., Ковальчук І.П., Мариняк Я.О., Питуляк М.Р., Стецько Н.П., Столяр О. Б., Хільчевський В. К. Яцик А. В., та історико-краєзнавчі Окаринський В.

Викладення основного матеріалу. Природні умови виступають одним із головних чинників формування території, розвиток сприяє освоєнню регіону використання того чи іншого природного ресурсу. Давні поселення формувались у межах ландшафтів зважаючи на їх комфортність і якість щодо природного ресурсу найбільш необхідного для життя, ведення господарства, захисних можливостей. Оцінка кліматичних і гідрологічних, земельних ресурсів здійснювалась дуже об'єктивно з позиції виробничих, технологічних і сільськогосподарських можливостей освоєння території. Люди обирали для життя зручні рівнинні території з пишною рослинністю, бажано ліс яку можна було використовувати як дрова для опалення, займались мисливством – їжа для сім'ї. Особливе місце належить річкам, озерам, джерелам чистої води, води для ведення господарства, рибальства та інших потреб. Якщо, провести короткий екскурс в історію заснуван-

ня міста Тернополя (Тернополя з 1944 р.) то вперше за історичною довідкою Тернопіль згадується 1540 р.: польський король Сигізмунд I видав краківському каштелянові, великому коронному гетьману Тарновському грамоту на заснування міста та володіння землею навколо нього. Будівництво фортеці на березі Серету тривало вісім років [7 с. 102]. Замок мав охороняти південно-східні кордони королівства від набігів татар. Отже, у грамоті чітко згадується річка Серет, природні чинники прив'язки де має бути поселення і яку функцію повинні виконувати. В історії міста ці природні об'єкти зіграли особливу функцію. Люди селились тут і значно раніше (приваблювали родючі землі на лівому березі Серету, дрімучі ліси, в яких можна було сховатись від нападників).

Засноване у 1540 році Яном Амором Тарновським, місто до 1569 року належало до Тербовлянського староства (пізніше повіту) Руського воеводства Королівства Польського. У 1569-1772 рр. у Речі Посполитій: у складі Тербовлянського повіту, Галицької землі Руського воеводства [7. с. 130].

У XVI столітті Тернопіль займав невелику територію. Місто охороняли Шевська, Кушнірська вежі, Кам'янецька брама, разом із замком, синагогою, церквою Різдва, Воздвиженським храмом вони входили у фортифікаційну систему давнього Тернополя. Місто з трьох боків оточувало озеро та болота, зі сходу було укріплене широким сухим ровом з валами (тепер на цьому місці є вулиця Валова), частоколом, двома вежами на кутах. Як бачимо вже в XVI ст. вперше згадується озеро, яке існувало в руслі річки Серет. (рис. 1). Довкола ставка, озера як його тоді називали і фактично розбудовувалося місто Тернопіль, жителі міста вели господарство, захищались від ворогів і відпочивали, не надаючи значення, особливого статусу ставку, який існував завдяки

Рис.1. Вид на Тернопіль і ріка Серет з західної сторони Фото 1910-1914 рр. Колекція Бібліотеки Інституту народознавства Академії наук України [14]

водам річки Серет. На терасах річки відбувалось будівництво замку, який в 1672 року знищили турецькі союзники гетьмана Петра Дорошенка, історія замку сягає часів Галицько-Волинського князівства. На фундаменті цього замку, який пізніше був зруйнований татаро-монгольською навалою, було збудовано церкву Воздвиження Чесного Хреста, Надставна церква споруджена на початку XVI ст. на фундаменті древнього храму, історія якого сягає часів України-Русі. Будівля - трипільний храм без бань. Біля церкви є масивна дзвіниця, збудована в 1627 році. Її стіни, складені з природного каменю-пісковика, мали оборонне значення. У 1978 році тут було виявлено поховання людини, яке було дуже схожим до тих, що робили за часів язичництва на Русі. У 1831 р. під час пожежі повністю згоріла покрівля церкви. Пізніше було добудовано службові споруди церкви, дзвіницю, які до нашого часу не збереглися [13]. Замок; згодом було відбудовано як палацову споруду на початку XIX століття у новому стилі - подібно до великого палацу у вигляді каре з невеликим двором всередині. Білокам'яна різьба стриманих форм добре в'яжеться з великими площинами стін. Споруду сильно зруйнували під час першої і другої світових воєн. Замок реставровано 1951 р. (нині Палац спорту). Ці фундаментальні споруди були історичним центром давнього міста, свою функцію виконують і сьогодні. Ставок який згодом модернізували у водосховище залишається компонентом міського ансамблю-ланд-

шафту. Давність існування водосховища робить унікальними місто Тернопіль, ним гордяться і люблять тернополяни, гості і туристи міста захоплюються, милуються як вони його називають озером, (водосховищем) [7. С. 53].

Тернопільське водосховище як вже згадувалось це - штучна водойма, що утворилася при спорудженні греблі у долині річки і призначена для нагромадження та перерозподілу запасів води. (рис. 2). Рукотворне водне утворення в межах природного ландшафту, а все що створене не природою має властивість бути непередбачуваним, потребує постійного вивчення, грамотного дослідження, управління. Тернопільське водосховище є саме така аквасистема, яку постійно досліджують на предмет екологічності, рекреаційності, мальовничості та інших властивостей. Сама історія виникнення озера є передбачуваною, водосховище створене в долині річки Серет в тій частині де заплава широка, розлога, заболочена, в окремі пори року регулярно заливалась повенними і паводковими водами. Можна сказати річка сама моделювала ставок. Така картина і надихнула першого власника міста Тернополя побудувати водосховище, тим більше, що світовий досвід на той час вже існував. Таким чином було вирішене питання раціонального використання заболоченої території, створити ставок. Водне плесо виглядало набагато привабливіше, ставок мав і захисне значення, від нападів ворогів, блокував підступи до замку.

Рис.2. Тернопільське водосховище

Тернопільське водосховище має свої особливі фізико-географічні характеристики, морфометричні показники, особливості гідрологічного режиму. Це водосховище створене для регулювання річкового стоку з метою більш повного і раціонального використання водних ресурсів. Побудова дамби, шлюзів дала можливість регулювати водність у водосховищі. Площа водосховища становить – 300 га, обсяг повний - 12,6 млн. м³, обсяг корисний – 6,6 млн. м³. Згідно класифікації водосховищ в

Україні Тернопільське водосховище відноситься до невеликих [3. с. 45].

У залежності від морфологічних і гідравлічних характеристик водосховищ, що безпосередньо впливають на гідрологічний режим, виділяють два їх типи: озерні та руслові. Саме до озерного типу відноситься Тернопільське водосховище. Озерні споруджуються в долинах рівнинних річок, які звичайно мають великі заплави. Ці водосховища характеризуються різким переходом побутових горизонтів води

до горизонтальної поверхні верхнього б'єфу. У зв'язку з цим в зоні виклинювання підпору різко зменшуються швидкості течії. Звичайно це водосховища з великим обсягом, і тому для них характерний сповільнений водообмін [5. с. 77].

При затопленні чаші Тернопільського водосховища докорінної зміни зазнала затоплена річкова долини, особливо в прибереговій частині. Зважаючи на те що водосховище за історію свого існування то зникало по відновлювалось, в різних масштабах, територія його освоєння завжди залишалась заболоченою, і чекала нових дій з боку людини. За свідченням старожилів після другої світової війни на Підземне, мікрорайон на місці парку ім. Т.Г. Шевченка були городи населення міста садили капусту, (вологлюбиву культуру) болотиста територія.

Берегова лінія водосховища весь час перебуває у процесі інтенсивного перетворення, і потребує дослідження науковців.

Рекреаційне значення озера розширювалось в міру окультурення, вдосконалення самої структури ставка і навколишньої території. Немаловажну роль відігравала і річка Серет у цій історії. Саме її води і широка заплава були залучені до формування водосховища. До теперішнього часу середня за величиною річка Серет забезпечує своїми водами водосховище, урізноманітнюючи місцевий ландшафт, формує мікроклімат міського середовища, рекреаційну зону міста, підтримує історію розвитку території міста Тернополя [11 с.152].

Сучасне Тернопільське водосховище це цікавий, важливий природний рекреаційний об'єкт, і розглядаємо ми його як компонент довкілля. Історичний аспект функціонування водосховища який описаний нами вище, робить цей об'єкт природи пізнавальним, історичним.

Тернопільське водосховище в сучасному місті Тернополі розміщене в рекреаційній зоні. На західному березі розміщений Ландшафтний регіональний парк «Загребелля» 630 га, на східному березі розміщений один із найдавніших парків ім. Т.Г. Шевченка 18,15 га. На південній частині берега, (якщо це можна назвати берегом) розміщена дамба яка відмежовує озеро від парку «Топільче» 59,96 га. До північного берега прилягають території села Біла. Широка рівнинна долина річки Серет, давнє урочище і сучасний культурний ландшафт сформували унікальну рекреаційну зону міста Тернополя. Ця місцевість є оптимальною по можливостях для організації різних видів рекреаційної діяльності, назвемо її **паркова зона водосховища**, і відмітимо, що виділяється

вперше як об'єднана рекреаційна зона в місті Тернополі. Кожний із парків є цікавий і індивідуальний по територіальній структурі для проведення вільного часу проте виконують спільну рекреаційну функцію [10. с.25].

У парку «Топільче» є багато потічків зі штучними порогами, дамбами з водоспадами. Родзинкою гідросистеми парку є комплекс із водяними млинами. Вода до них подається з Тернопільського водосховища природнім способом - гідропарк розташований нижче рівня водойми.

Дерев'яні скульптури, вежі, хатки, фортеці, видові майданчики, плетені з гілля тини, виконані в єдиному стилі. Зона тихого відпочинку об'єднує Поляну казок, зоокуток.

У південній частині парку є дитяче «містечко» з різними атракціонами. Є алея з катальп на честь створення дивізії «Галичина». Функціонує екстрим-парк для занять з екстремальних видів спорту.

Окрасою парку є зоокуток заснований, тут можна побачити фазанів, качок, лебедів, павичів, кіз, страусів, ослів, поні, коней, ланей та інших представників фауни. Є мальовничі островці, канали і водойми з декоративними плаваючими птахами. В одному із секторів облаштовано місця для любительської риболовлі.

У парку «Топільче» є гідрологічна пам'ятка природи місцевого значення «Тернопільські джерела» (0,10 га) [12. с.46].

Парк ім. Т.Г. Шевченка закладений на місцевості яка раніше називалась «Підзамче». Територія добре окультурена створені мальовничі тераси, виготовлені скульптурні композиції з металу: «Дерево щастя» та «Серце». Розташований каскадний фонтан «Сльози Гронського», особливо гарний він увечері, коли підсвічена ліхтариками вода стікає з гори утворюючи багато маленьких водоспадів.

Ближче до вулиці Над Ставом встановлений пам'ятний хрест до річниць Хрещенні Русі, біля якого відбуваються літургії та освячення води.

У парку є два острови: Острів Коханья (або Острів закоханих) та «Чайка».

У центральній частині парку західніше від замку є ставок, який каналом з'єднаний з Тернопільським водосховищем, тут містяться та гості Тернополя можуть поплавати на катамаранах. У північній частині ставка є невеликий водограй. На території парку як і у парку «Топільче» зростає близько 50 видів дерев та чагарників, серед яких верба біла плакуча, ялина колюча голуба, туя західна, дуб черешчатий, ялівець козацький, тополя та інші. Особливою цінністю парку є птерокарія крилато-

плода (лапина крилоплода) - єдиний у Тернополі екземпляр дерева, занесеного до Червоної книги України. Його висота сягає понад 20 м, вік - близько 50 років. У парку зростають також кілька екземплярів оцтового дерева, горіха ведмежого, туї колоноподібна [12. с. 49].

Регіональний ландшафтний парк «Загребелля» створено з метою збереження у природному стані окремих типових природних комплексів та об'єктів, забезпечення умов для відпочинку населення. Територія парку є малоосвоєною через сам статус парку проте є чітко виділена заповідна зона, де обмежена рекреаційна діяльність. В межах зон регульованої і стаціонарної рекреації заплановано розвиток рекреаційної інфраструктури: влаштування туристичних маршрутів і екологічних стежок, розміщення готелів, мотелів, кемпінгів, інших об'єктів обслуговування відвідувачів парку. У всіх парках є облаштовані велодоріжки [12. с.53].

Загалом організація рекреаційної діяльності носить комплексний характер, так як в будь-якій рекреаційній системі у взаємодію вступають: група відпочиваючих, природні комплекси, технічна інфраструктура, сфера обслуговування, виробнича сфера, трудові ресур-

си, системи розселення. Для рекреаційної діяльності, необхідна наявність ресурсів, у цю категорію включають природні і антропогенні об'єкти (або частина природних і культурних ресурсів). Перелічені умови для організації рекреаційної діяльності територіально і функціонально взаємопов'язані в межах паркової зони водосховища.

Паркова зона вздовж водосховища є об'єктом щоденної короткочасної рекреації, для різновікової групи населення, місцевих жителів та гостей міста. Це територія яка притягує любителів різних видів відпочинку активної і пасивної рекреації. Об'єкт щоденного відпочинку користується популярністю у весняно-літній, та осінньо-зимовий періоди, коли погодні умови дозволяють відпочивати на свіжому повітрі взимку і в літні місяці. Комфортною для щоденної рекреації є паркова зона водосховища, для людей пенсійного віку, молодих людей, які доглядають малолітніх дітей, для студентів, школярів, які часто відпочивають у межах міста, а також людей зайнятих на підприємствах і виробництвах, які мають можливість по дорозі з роботи провести час серед зелені і квітів, водного плеса на свіжому повітрі (рис.3.).

Рис.3. Тернопільське водосховище

У парковій зоні біля водосховища постійно оновлюється інфраструктура, для зручності відпочинку населення. Незалежно від пори року вздовж берегів водосховища активно розвиваються масові види рекреаційної діяльності: купання, рибальство (з судна, з берега, з льоду), відпочинок на парусних і веслових суднах, відпочинок з використанням моторного малолітражного флоту, воднолижний спорт, туризм. В межах Тернопільського водосховища і паркової зони постійно проводиться моніторинг якості води, для безпеки рекреантів, та як є ряд штучно створених водойм.

Екологічна ситуація є сприятливою для відпочинку у цій зоні міста, навіть наявність

головної дороги на дамбі не погіршує показників якості повітря.

У парковій зоні біля Тернопільського водосховища відбуваються цікаві індивідуальні, масові, організовані заходи відпочинку, змагання від місцевого рівня до міжнародного, концерти, свято міста, свято квітів.

Спортивна інфраструктура сприяє проведенню таких заходів як: змагання на спортивних байдарках, каное та вітрильниках; з водномоторних видів спорту 27 та 28 серпня 2011 року тут відбувся Чемпіонат Європи з водномоторного спорту, в якому взяли участь 63 спортсмени з 8 країн Європи. 24 серпня 2012 року - вперше в історії відбувся Чемпіонат

України з аквабайку, а 25 та 26 серпня проходив Чемпіонат світу у класах JT-250 та F-500 (64 спортсмени з 13 країн світу). 23-25 серпня 2013 року проведено фестиваль водно-моторного спорту, в якому брали участь близько 100 спортсменів.[3. 57]

В межах паркової зони водосховища є «Дальній» пляж у Ландшафтному регіональному парку «Загребелля» а також «Циганка» парк ім.Т.Г.Шевченка (рис.4.), це зони пляжно-купального відпочинку в літню пору року, які мають велику популярність серед молоді. Пляжі добре облаштовані, оновлена інфраструктура – це приваблює жителів міста їх відвідувати, цьому сприяє чисте довкілля,

Рис. 4. Рекреаційна зона на «Циганці», «Дальній пляж» Тернопільське водосховище

Рис. 5. Парк «Топільче»

Особлива увага надається науковим дослідженням підтримання біологічної стійкості в екосистемах паркової зони та аквасистемі водосховища. Для цього розгортаються державні програми контролю, моніторингу збереження та збільшення біорізноманіття, якості водного середовища, якості води, забезпечення сталості сукцесійної серії (розвитку) екосистеми водосховища, водойм парку «Топільче» та р. Серет в межах м. Тернопіль та підвищення її екологічної стійкості. Розширення можливостей рекреаційного та господарського викорис-

чиста вода у водосховищі [8. с.157].

Паркова зона біля водосховища є рекреаційною зоною міста має площу – 1008,13 га, площа міста – 7200 га.

Тернопільське водосховище гармонійно урізноманітнює ландшафт сучасного міста Тернополя (рис.5.). Паркові зони міста які прилягають до водосховища є цікавими зонами відпочинку і рекреації, туристи і місцеві жителі багато вільного часу проводять саме в цій частині міста. Для комфортного відпочинку тут створені всі умови. Мерія міста сприяє удосконаленню інфраструктури паркової зони і прибережної зони водосховища.

тання водних і біоресурсів у відповідності з вимогами екологічних нормативів України та Водної рамкової директиви ЄС, підтримання на цій основі стабільної соціально-екологічної ситуації міста, відновлення, охорона та раціональне використання природних ресурсів [16].

Висновки. Тернопільське водосховище і паркова зона водосховища є комплексною рекреаційною зоною міста Тернополя. Ця місцевість є оптимальною по можливостях для організації різних видів рекреаційної діяльності, назвемо її **паркова зона водосховища**, і відмі-

тимо, що виділяється вперше як об'єднана рекреаційна зона міста і має площу – 1008,13 га, площа міста – 7200 га. Як рекреаційний об'єкт Тернопільське водосховище використовується для різних видів відпочинку, рекреаційної діяльності, а також сформувало навколо своїх берегів культурно-парковий ландшафт який успішно використовується для рекреації жителями міста і туристами. Розміщення цікавих об'єктів природи, архітектури, історико-культурних пам'яток сприяли розвитку потуж-

ної паркової зони біля водосховища. Територія паркової зони водосховища використовується для різних видів самодіяльної і організованої рекреації. Успішно мерією міста Тернополя підтримується розвиток паркової зони, до якої входять території трьох парків для розширення рекреаційної зони комфорту, екологічної безпеки рекреантів, запроваджено Програму розвитку водосховища «Тернопільський став» на 2017-2019 рр.»

Література:

1. Денисик Г. І. Водні антропогенні ландшафти Поділля / Г.І. Денисик, Г. С. Хасцький, Л. І. Стефанков. – Вінниця: «Теза», 2007. – 316 с. (С. 6 - 7).
2. Водне господарство в Україні / За ред. А. В. Яцика, В. М. Хорева. – К.: Генеза, 2000.- 456 с.
3. Водний фонд України: Штучні водойми - водосховища і ставки: Довідник / За ред. В. К. Хільчевського, В. В. Гребнях. - К.: Інтерпрес, 2014. - 164 с.
4. Ковальчук І. Географічні дослідження річок і річкових долин в Україні: стан, проблеми, перспективи / І. Ковальчук // Історія української географії: всеукраїнський науково-теоретичний часопис. - Тернопіль: Підручники та посібники, 2008. - Вип. 17. - С. 56 - 64.
5. Мариняк Я.О. Структура водно-ресурсного потенціалу Тернопільської області і його оцінка // Наук. зап. Тернопіль. держ. пед. ун-ту. Сер. геогр. - 2000. - №1 -С. 75-78.
6. Мариняк Я.О. Поверхневі води / Географія Тернопільської області: монографія. Природні умови та ресурси / За ред. Сивого М. Я. ТНПУ ім. В. Гнатюка. - Тернопіль: Крок, 2017 С. 161-200.
7. Окаринський В. Тернопільський став //Тернопільський енциклопедичний словник: у 4 т. / редкол.: Г. Яворський та ін. - Тернопіль: Видавничо-поліграфічний комбінат «Збруч», 2008. - Т.3: П-Я.- С.436.
8. Питуляк М.Р. Природно-ресурсний потенціал розвитку лікувально-оздоровчої рекреації в Тернопільській області. / М.Р. Питуляк, М.В. Питуляк // Актуальные научные исследования в современном мире: XVIII Междунар. Научн. конф., 26-27 октября 2016 г., Переяслав-Хмельницкий. // Сб. научных трудов - Переяслав-Хмельницкий, 2016. - Вып. 10(18), ч. 5 – С. 156-159.
9. Питуляк М.Р. Функціонально-компонентна структура рекреаційно-туристичної галузі Тернопільщини. /М.Р.Питуляк, М.В. Питуляк // Наукові Записки ТНПУ. Серія: географія. – Тернопіль: СМП «Тайп». - № 2 (Випуск 35). - 2013. – С. 148-153.
10. Стецько Н.П. Водні природні рекреаційні ресурси як фактор розвитку рекреаційної діяльності в Тернопільській області. // Матеріали звітної конференції викладачів, докторантів, аспірантів, магістрантів, студентів кафедри геоecології та методики викладання екологічних дисциплін та НДІ "Моделювання еколого-географічних систем". - Тернопіль: Редакційно-видавничий відділ ТНПУ, 2017. С.23-31.
11. Stetsko Nadiia. Landscape-ecological investigations of the Seret river within Terebovlia area Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: географія. – Тернопіль: СМП "Тайп". -№2 (випуск 49). - 2017.- С.150-153.
12. . «Схема озеленення міста» м.Тернополя виконана в архітектурно-планувальній майстерні №1 (начальник В.Токар) спільно з фахівцями ГІС (керівник Ю.Палеха), авторським колективом у складі: Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України . Державне підприємство „український державний науково-дослідний інститут проектування міст «Діпромісто» імені Ю.М. Білокозя” арх. № 91726
13. Tarnopolski staw /Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich.- Warszawa: Filip Sulimierski i Władysław Walewski,
14. Хільчевський В.К. Основні засади управління якістю водних ресурсів та їхня охорона / За ред. В. К. Хільчевського. - К.: ВПЦ «Київський університет». - 2015. - 154 с.
15. <https://sites.google.com/site/ternopilskimistezkami/istoria-zasnivanna-mista-ternopola>
16. <https://rada.te.ua/byudget-ternopolya/galuzevi-programi/galuzevi-programi-chinni-u-2019-rotsi/4233.html> міська рада.

References:

1. Denysyk H. I. Vodni antropohenni landshafty Podillya / H.I. Denysyk, H. S. Khayets'kyu, L. I. Stefankov. – Vinnytsya: «Teza», 2007. – 316 s. (S. 6 – 7).
2. Vodne gospodarstvo v Ukraini / Za red. A. V. Yatsyka, V. M. Khoryeva. – K.: Heneza, 2000. – 456 s.
3. Vodnyy fond Ukrainy: Shtuchni vodoymy - vodoshkovyshcha i stavky: Dovidnyk / Za red. V. K. Khil'chevs'koho, V. V. Hrebenya. — K.: Interpres, 2014. — 164 s.
4. Koval'chuk I. Neohrafichni doslidzhennya richok i richkovykh dolyn v Ukraini: stan, problemy, perspektyvy / I. Koval'chuk // Istoryia ukraïns'koyi heohrafiyi: vseukraïns'kyy naukovy-teoretychnyy chasopys. – Ternopil': Pidruchnyky ta posibnyky, 2008. – Vyp. 17. – S. 56 – 64.
5. Marynyak Ya.O. Struktura vodno-resursnoho potentsialu Ternopil's'koyi oblasti i yoho otsinka // Nauk. zap. Ternopil'. derzh. ped. un-tu. Ser. heohr. - 2000. - №1 -S. 75-78.
6. Marynyak Ya.O. Poverkhnevi vody / Neohrafiya Ternopil's'koyi oblasti: monohrafiya. Pryrodni umovy ta resursy / Za red. Syvoho M. Ya. TNPU im. V. Hnatyuka. - Ternopil': Krok, 2017 S. 161-200.
7. Okaryns'kyu V. Ternopil's'kyu stav //Ternopil's'kyu entsyklopedychnyy slovnyk: u 4 t. / redkol. H. Yavors'kyut a in. - Ternopil': Vydavnycho-polihrafichnyy kombinat «Zbruch», 2008. - T.3: P-Ya. - S.436.
8. Pytulyak M.R. Pryrodno-resursnyy potentsial rozvytku likuval'no-ozdorovchoyi rekreatsiyi v Ternopil's'kiy oblasti. /

- M.R.Pytulyak, M.V.Pytulyak //Aktual'nye nauchnye yssledovaniya v sovremenno myre: KhVIII Mezhdunar. nauchn. konf. 26-27 oktyabrya 2016 h., Pereyaslav-Khmel'nytsky. // Sb. nauchnykh trudov - Pereyaslav-Khmel'nytsky, 2016. - Vp. 10(18), ch. 5 – S. 156-159.
9. Pytulyak M.R. Funktsional'no-komponentna struktura rekreatsiono-turystychnoyi haluzi Ternopil'shchyny. /M.R.Pytulyak, M.V.Pytulyak // Naukovi Zapysky TNPU. Seriya: heohrafiya. - Ternopil': SMP «Tayp». - № 2 (Vypusk 35). - 2013. – S. 148-153.
 10. Stetsko N.P. Vodni pryrodni rekreatsini resursy yak faktor rozvytku rekreatsionnoyi diyal'nosti v Ternopil's'kiy oblasti. // Materialy zvitnoyi konferentsiyi vykladachiv, doktorantiv, aspirantiv, mahistrantiv, studentiv kafedry heoekolohiyi ta metodyky vykladannya ekolohichnykh dystsyplin ta NDL "Modelyuvannya ekoloho-heohrafichnykh system". - Ternopil': Redaktsiynyye vydavnychyy viddil TNPU, 2017. С.23-31.
 11. Stetsko Nadiia. Landscape-ecological investigations of the Seret river within Terebovia area Naukovi zapysky Ternopil's'koho natsional'noho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatyuka. Seriya: heohrafiya. - Ternopil': SMP "Tayp". -№2 (vypusk 49). – 2017. - S.150-153.
 12. «Sxema ozelenennya mista» m.Ternopolya vy`konana v arxitekturno-planuval`noyi majsterni №1 (nachal`ny`k V.Tokar) spil`no z faxivcyamy` GIS (kerivny`k Yu.Palexa), avtors`ky`m kolekty`vom u skladi: Ministerstvo regional`nogo rozvy`tku, budivny`ctva ta zhy`tlovo-komunal`nogo gospodarstva ukraiyiny`. Derzhavne pidpry`yemstvo „ukraiyins`ky`j derzhavny`j naukovo-doslidny`j insty`tut proektuvannya mist «diplomisto» imeni Yu.M. Bilokonya» arx. № 91726
 13. Tarnopolski staw /Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich. - Warszawa: Filip Sulimierski i Władysław Walewski,
 14. Хільчевський В.К. Основні засади управління якістю водних ресурсів та їхня охорона / За ред. В. К. Хільчевського. - К.: ВПЦ «Київський університет». - 2015. - 154 с.
 15. <https://sites.google.com/site/ternopolskimistezkami/istoria-zasnuvanna-mista-ternopola>
 16. <https://rada.te.ua/byudget-ternopolya/galuzevi-programi/galuzevi-programi-chinni-u-2019-rotsi/4233.html> міська рада.

Аннотация:

Надежда СТЕЦЬКО, Леонид БЫЦЮРА. ТЕРНОПОЛЬСКОЕ ВОДОХРАНИЛИЩЕ КАК РЕКРЕАЦИОННЫЙ ОБЪЕКТ

Рассмотрено предпосылки формирования акватории Тернопольского водохранилища. Описано исторический и природно-экологический аспекты его развития и функционирования. Исследовано значение Тернопольского водохранилища как рекреационного объекта для населения города Тернополя и туристов. Расположение трех парков вокруг Тернопольского водохранилища сформировало парковую рекреационную зону, которая является украшением города, объектом ежедневной кратковременной рекреации для разновозрастной группы населения, местных жителей и гостей города. Тернопольское водохранилище и парковая зона возле водохранилища требует постоянного мониторинга, для комфортного отдыха рекреантов. Это территория, которая притягивает любителей различных видов отдыха активной и пассивной рекреации. Объект ежедневного отдыха пользуется популярностью в весенне-летний, и осенне-зимний периоды, когда погодные условия позволяют отдыхать на свежем воздухе зимой и в летние месяцы. Особенно приятно то что в зоне парков возле водохранилища постоянно обновляется инфраструктура, для удобства отдыха населения. Независимо от времени года вдоль берегов водохранилища активно развиваются массовые виды рекреационной деятельности: купания, рыболовство (с судна, с берега, с льда), отдых на парусных и весельных судах, отдых с использованием моторного малолитражного флота, воднолыжный спорт, туризм. Экологическая ситуация является благоприятной для отдыха в этой зоне города. В зоне парков возле Тернопольского водохранилища происходят интересные индивидуальные, массовые, организованные мероприятия отдыха, соревнования от местного уровня до международного, концерты, праздники города, праздники цветов.

Ключевые слова: Тернопольское водохранилище, рекреант, рекреационный объект, парк.

Abstract:

Nadiia STETSKO, Leonid BYTSYURA. TERNOPIL WATER SUPPLY AS A RECREATIONAL OBJECT

The preconditions for the formation of the water area of the Ternopol reservoir are considered. The historical and natural-ecological aspects of its development and functioning are described. The very history of the origin of the lake is predictable, the reservoir is created in the valley of the Seret River in the part where the floodplain is wide, floodplain, waterlogged, in some seasons, was regularly flooded with flood and floodwaters. You can say the river itself simulated the pond. Such a picture inspired the first owner of the city of Ternopol to build a reservoir, especially since the world experience at that time already existed. Thus, the issue of rational use of wetlands, the creation of a stake was resolved. The water pseudo looked much more attractive; the pond had a protective value, from the attacks of enemies, blocking the approaches to the castle.

The value of Ternopol reservoir as a recreational object for the population of Ternopol and tourists is researched. The location of three parks around the Ternopol reservoir formed a park-recreation zone. Ternopol reservoir in the modern city of Ternopol is located in the recreational zone. Zagrebel Landscape Landscape Park is situated on the western shore of 630 hectares, on one of the oldest parks named after. T.G. Shevchenko 18,15 ha. On the southern side of the shore (if it can be called the coast) a dam is located which separates the lake from Toolshed park 59.96 hectares. The territory of the village of Bela is adjacent to the northern shore.

The park area near the water reservoir, formed in the city center, is an ornament of the city, an object of daily short-term recreation for the age-old group of the population, locals and guests of the city. The Ternopol reservoir and the park area near the reservoir require constant monitoring, for the comfort of recreational travelers. This territory

attracts fans of various types of recreation active and passive recreation. The object of daily rest is popular in the spring-summer and summer-autumn periods, when the weather conditions allow you to relax in the fresh air in the winter and in the summer months.

Particularly pleasant is the fact that in the park area near the water reservoir is constantly updated infrastructure, for the convenience of recreation of the population. Regardless of the season, along the banks of the reservoir, massive types of recreational activities are actively developing: swimming, fishing (from the ship, from the shore, from the ice), resting on sailing and rowing vessels, resting with the use of motorized small-scale fleet, water skiing, tourism. The ecological situation is favorable for recreation in this area of the city. In the park area near the Ternopol reservoir there are interesting individual, mass, organized recreation events, competitions from the local level to the international, concerts, holiday of the city, holiday of flowers.

Ternopol reservoir harmoniously diversifies the landscape of the modern city of Ternopol.

Key words: Ternopol reservoir, recreation, recreational object, park, rest, aqua system.

Надійшла 10.04.2019 р.